

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านมารดา และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมกับความผูกพัน
ต่อทารกในครรภ์ของมารดานอกสมรส

นางสาววิวัน เข่งคุ้ม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-333-362-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**RELATIONSHIPS BETWEEN MATERNAL-FACTORS AND ENVIRONMENTAL
FACTORS WITH MATERNAL-FETAL ATTACHMENT
OF UNMARRIED MOTHERS**

Miss Wiwan Kengkoom

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Administration**

Program in Nursing Administration

Faculty of Nursing

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-333-362-2

วิวัน แข่งคุ้ม : ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านมารดาและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมกับความผูกพัน
ต่อทารกในครรภ์ของมารดานอกสมรส (RELATIONSHIPS BETWEEN MATERNAL-
FACTORS AND ENVIRONMENTAL FACTORS WITH MATERNAL-FETAL
ATTACHMENT OF UNMARRIED MOTHERS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ประนอม โอทยานนท์,
อ.ที่ปรึกษาร่วม : ผศ.ดร.สุชาดา รัชชกุล, 121 หน้า. ISBN 974-333-362-2.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านมารดา และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม กับความผูกพันต่อทารกในครรภ์ของมารดานอกสมรส กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดานอกสมรสครรภ์แรก ปกติ ที่พักอาศัยในสถานพักพิงชั่วคราว จำนวน 89 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบวัดความผูกพันต่อทารกในครรภ์ แบบวัดอึดมโนทัศน์ แบบวัดความวิตกกังวล และแบบวัดความรู้สึกรักของมารดา นอกสมรสต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาแล้ว และมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .96, .76, .74 และ .90 ตามลำดับ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความผูกพันต่อทารกในครรภ์ของมารดานอกสมรส โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ปัจจัยด้านมารดา ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อึดมโนทัศน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อทารกในครรภ์ของมารดานอกสมรส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .1925$, $r = .2095$ และ $.4445$ ตามลำดับ) ความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางลบกับความผูกพัน ต่อทารกในครรภ์ของมารดานอกสมรส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = -.2349$) ส่วนฐานะทางเศรษฐกิจไม่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อทารกในครรภ์ของมารดานอกสมรส
3. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อทารกในครรภ์ของมารดา นอกสมรสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .3706$)

สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อผู้วิจัย.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4077598936 : MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD: MATERNAL-FETAL ATTACHMENT / MATERNAL-FACTORS / ENVIRONMENTAL FACTORS

WIWAN KENGGKOOM : RELATIONSHIPS BETWEEN MATERNAL-FACTORS AND ENVIRONMENTAL FACTORS WITH MATERNAL-FETAL ATTACHMENT OF UNMARRIED MOTHERS. THESIS ADVISION : ASSO. PROF. PRANOM OTHAGANONT Ed.D. THESIS COADVISOR : ASSIST. PROF. SUCHADA RATCHUKUL Ed.D. 121 pp. ISBN 974-333-362-2.

The purposes of this research were to study and to determine, the relationships between maternal factors, environmental factors with maternal - fetal attachment of unmarried mothers. The subjects consisted of 89 normal primigravidas. The research instruments were 4 set of questionnaires developed by researcher and were tested for validity and reliability. By alpha Cronbach, the reliability were shown as .96, .76, .74 and .90

Major findings were as follows :

1. The mean score of maternal-fetal attachment of unmarried mothers was at high level.
2. There were positively significant relationships between age, educational background, self concept and maternal-fetal attachment of unmarried mothers at the .05 level ($r = .1925, .2095$ and $.4445$). There was negatively significant relationships between anxiety and maternal-fetal attachment of unmarried mothers at the .05 level ($r = -.2349$). By using chi-squares, there was no relationships between income and maternal-fetal attachment of unmarried mothers.
3. There was positively significant relationships between environmental factors and maternal-fetal attachment of unmarried mothers at the .05 level. ($r = .3706$)

สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต..... 094 12 18/02
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... 21/02/02
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... 1/17/02

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา รัชชกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านให้คำแนะนำ เสนอข้อคิดเห็น ช่วยเหลือ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนให้การสนับสนุน ให้กำลังใจ พร้อมทั้งให้คำปรึกษาและช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้ และประสบการณ์มากมาย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สมคิด รักษาสัตย์ ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โปธิสาร ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำการใช้สถิติในการวิเคราะห์ และขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยบางส่วนในครั้งนี้ด้วย

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ญาติพี่น้อง รวมทั้งคุณสุโนช แข่งคุ้ม ที่สนับสนุนด้านการเงิน ตลอดทั้งให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จ ลงได้ด้วยดี

วิวัน แข่งคุ้ม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ปัญหาของการวิจัย.....	8
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
1.4 สมมติฐานการวิจัย.....	8
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	9
1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
2.1 มารดานอกสมรส.....	12
2.1.1 ความหมายของมารดานอกสมรส.....	12
2.1.2 สาเหตุของการตั้งครรรค์นอกสมรส.....	12
2.1.3 ผลกระทบที่เกิดกับมารดาและทารก.....	15
2.2 แนวคิดความผูกพันระหว่างมารดาและทารกในครรภ์.....	17
2.2.1 ความหมายของความผูกพันระหว่างมารดาและทารกในครรภ์.....	17
2.2.2 พัฒนาการความผูกพันระหว่างมารดาและทารกในครรภ์.....	18
2.2.3 การประเมินความผูกพันระหว่างมารดาและทารกในครรภ์.....	21
2.2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการสร้างความผูกพันระหว่างมารดาและทารก ในครรภ์.....	22

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อทารกในครรภ์ของมารดานอกสมรส.	
2.3.1 ปัจจัยด้านมารดา.....	23
2.3.2 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม.....	33
2.3.3 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานพักพิงชั่วคราวทั้ง 5 แห่งในเขตกรุงเทพมหานคร	38
2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	49
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	56
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	79
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	79
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	81
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	87
รายการอ้างอิง.....	89
ภาคผนวก.....	97
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	98
ภาคผนวก ข หนังสือขออนุมัติข้าราชการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และ หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล.....	100
ภาคผนวก ค สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	106
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	109
ประวัติผู้วิจัย.....	121

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของเครื่องมือวิจัย.....	55
2	จำนวนและร้อยละของมารดา จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ.....	59
3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความผูกพันต่อทารกในครรภ์ของมารดานอกสมรส จำแนกตามรายด้านและโดยรวม.....	60
4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความผูกพันต่อทารกในครรภ์ของมารดานอกสมรส ด้านการอุทิศตนเพื่อทารกในครรภ์ จำแนกตามรายข้อ.....	61
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความผูกพันต่อทารกในครรภ์ของมารดานอกสมรส ด้านการยอมรับความเป็นบุคคลของทารกในครรภ์ จำแนกตามรายข้อ.....	62
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความผูกพันต่อทารกในครรภ์ของมารดานอกสมรส ด้านการแสดงความสนใจและคาดหวังคุณลักษณะของทารกในครรภ์ จำแนกตามรายข้อ.....	63
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความผูกพันต่อทารกในครรภ์ของมารดานอกสมรส ด้านการแสดงบทบาทการเป็นมารดา จำแนกตามรายข้อ...	64
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความผูกพันต่อทารกในครรภ์ของมารดานอกสมรส ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับทารกในครรภ์ จำแนกตามรายข้อ...	65
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนอัตมโนทัศน์ของมารดานอกสมรส จำแนกตามรายด้านและโดยรวม.....	66
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนอัตมโนทัศน์ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จำแนกตามรายข้อ.....	67
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนอัตมโนทัศน์ ด้านร่างกาย จำแนกตามรายข้อ.....	68
12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนอัตมโนทัศน์ ด้านความพึงพอใจในตนเอง จำแนกตามรายข้อ.....	69

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนอัตมโนทัศน์ ด้านค่านิยมทางการศึกษา จำแนกตามรายข้อ.....	70
14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนวิตกกังวลของมารดานอกสมรส จำแนกตามรายข้อและโดยรวม.....	71
15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมของมารดานอกสมรส จำแนกตามรายด้านและโดยรวม.....	73
16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ จำแนกตามรายข้อ.....	74
17	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมด้านจิตสังคม จำแนกตามรายข้อ.....	75
18	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อัตมโนทัศน์ ความวิตกกังวล สิ่งแวดล้อมกับความผูกพันต่อทารกในครรภ์ของมารดานอกสมรส.....	77
19	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านฐานะทางเศรษฐกิจกับความผูกพันต่อทารกในครรภ์ของมารดานอกสมรส.....	78